

577
JSSN 0136—7064

КПСС-тин
XXVII съездин
—бийик једимдерле

**Агитатордын
БЛОКНОДЫ**

1986

ФЕВРАЛЬ

2№

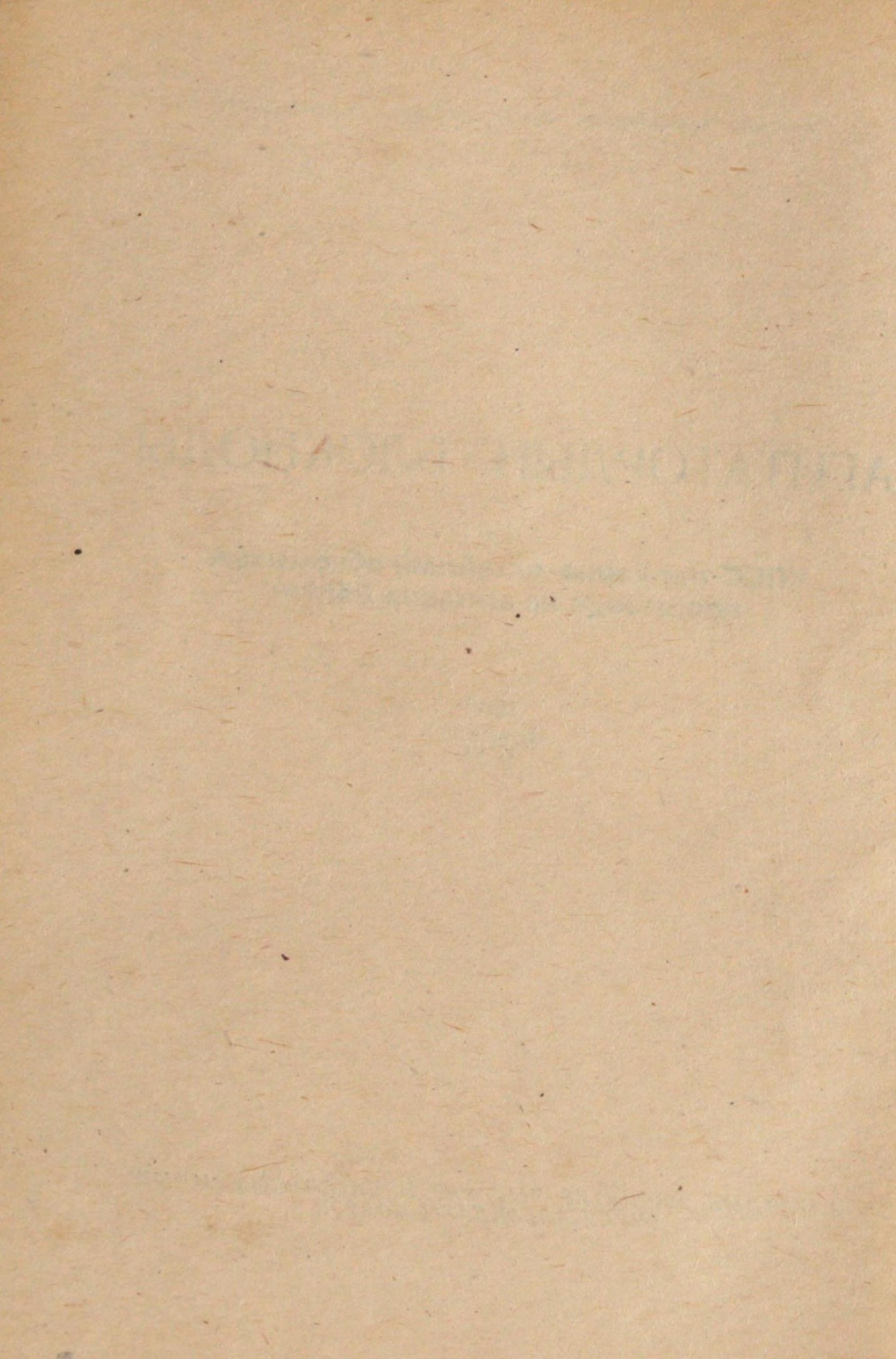
Бастыра ороондордын пролетарийлери, бириккилегер!

АГИТАТОРДЫҢ БЛОКНОДЫ

**КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын
пропаганда ла агитация бөлүги**

1986
февраль
2 №

АЛТАЙДЫҢ БИЧИКТЕР ЧЫГАРАР ИЗДАТЕЛЬСТВОЗЫНЫҢ
ТУУЛУ АЛТАЙДАГЫ БӨЛҮГИ

КПСС-тин ТӖС КОМИТЕДИНДЕ,
СССР-дин МИНИСТРЛЕРИНИНГ СОВЕДИНДЕ,
ВЦСПС-те ЛЕ ВЛКСМ-нинг ТӖС КОМИТЕДИНДЕ

КПСС-тин ТӖс Комитеди, СССР-дин Министрлерининг Соведи, ВЦСПС ле ВЛКСМ-нинг ТӖс Комитеди СССР-дин 1985 жылда экономический ле социальный ӧзӱмининг Государственный планын ла он биринчи бешжылдыктын якылтаарын јенӱлӱ бӱдӱрери, КПСС-тин XXVII съездин јозокту уткыыры учун союзный ла автономный республикалардын, крайлардын, областтардын, городтордын, райондордын, предприятиелердин, организациялардын, учреждениелердин, колхозтордын ла совхозтордын Бастырасоюзный социалистический мӧрӧйининг итогторын шӱӱп кӧрдилер. Ол аайынча јарадылган јӧптӧ орооннын ишкӱчиле јаткандары партиянын XXVI съездининг, КПСС-тин ТӖс Комитедининг апрель айдагы (1985 ј.) Пленумынын јӧптӧрин бӱдӱрип, албаты-хозяйствоны ӧскӱреринде, онын материально-технический базазын тыныдарында јаан једимдерге једип алганы темдектелди.

Науканы ла техниканы ӧскӱрери, предприятиелерди јангырта јепсеери јанынан иш тыныган. Производствоны астамду эдер иш кӧндӱкти, иштин дисциплиназы тыныды, материальный јӧӧжӧ чебер ле кымакай тuzаланылат.

Агропромышленный комплекстин ишчилери СССР-дин Аш-курсакты кӧптӧдӧр программазын бӱдӱрерине јаан јӧмӧлтӧ эттилер.

Экономика тыныганы ажыра албатынын жадын-јӱрӱмининг материальный ла культурный кеми бийиктеди. Улусты медицинский јеткилдеери, олор иштеер ле амыраар айалга јаранды. Албатынын ӱредӱзи ле культуразы оног ары тыныды.

Бу једимдерге ишмекчи класстын, колхозчы-крестьянствонинг, албатынын интеллигенциязынын турумкай ижинин, партийный, советский, профсоюзный ла комсомольский организациялардын, хозяйственный органдардын, бастыра совет албатынын эрчимдӱ ижинин шылтуунда једип алган.

Оныла коштой албаты-хозяйствонинг кезик бӧлӱктери, кезик республикалар, крайлар, областтар, городтор, райондор, организациялар ла предприятиелер 1985 жылдын ла бастыра бешжылдыктын якылтаарын бӱдӱрип болбодылар;

экономиканы тыгыздарга үзеери аргалар табары јанынан мөрөйдиг аргаларын јетире тузаланып болбодылар деп јөптө айдылды.

КПСС-тин Төс Комитеди, СССР-дин Министрлеринин Соведи, ВЦСПС ле ВЛКСМ-нин Төс Комитеди Бастырасоюзный социалистический мөрөйдө јенү алган деп јөптөйлө, улалып јүрер Кызыл Мааныла кайралдагандардын тоозында:

Горно-Алтайский автономный область;

Кан-Оозы район;

Улаган райондо «Советский Алтай» совхоз.

КПСС-тин Төс Комитеди, СССР-дин Министрлеринин Соведи, ВЦСПС ле ВЛКСМ-нин Төс Комитеди партийный, советский, профсоюзный, комсомольский ле хозяйственный органдарга КПСС-тин союзный, комсомольский ле хозяйственный органдарга КПСС-тин Төс Комитединин апрель айдагы (1985 ј.) Пленумынын јөбиле башкарынып, орооннын социально-экономический өзүмин түргендедери јанынан партиянын политиказын јүрүмде бүдүрерин јеткилдеерге төзөмөл лө јартамал-политический ишти тыгытсын деп јакыдылар.

ЈААН УЧУРЛУ ЗАДАЧАЛАР

Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандары, бастыра совет албаты чылап ок, экинчи бешјылдыктын баштапкы јылын КПСС-тин XXVII съездине уткый элбеген социалистический мөрөйдө мергендү ишле баштадылар.

Партийный организациялар, ишкүчиле јаткандардын коллективтери партиянын XXVI съездинин ле КПСС-тин Төс Комитединин онын кийиндеги Пленумдарынын јөптөрин јүрүмде бүдүрип, областтын экономиказын тыгыдары јанынан чоком ууламјылу иш бүдүрип, јакшы једимдерге једип алдылар.

Областын социально-экономический өзүминде ле ишкүчиле јаткандардын јадын-јүрүмин јарандыларында јаан једимдерге једип алганын он биринчи бешјылдыктын ла онын калганчы јылынын итогторы керелейт.

Промышленностьто бешјылдык план бастыра технико-экономический көргүзүлөр аайынча ажыра бүтти. Албаты тузаланар товарларды пландалганына үзеери 11 млн. салковойго шыдар эдип чыгарган.

Промышленный предприятиелердин ортодо элбеген социалистический мөрөйдө баштаачы јерде темир-бетон эдимдер эдер заводу, Акташтагы рудоуправлениенин, бөс согор фабриканын, «Электробытприбор» заводу, Маймада мотор ремонтор заводу, Кан-Оозындагы агашхозтын ла өскөдө кезик предприятиелердин коллективтери барып јадылар.

Он биринчи бешјылдыкта капитальный строительство тыгыды. Улус јуртайтан туралар, школдордын, балдардын садтарынын ла ясляларынын јагы тураларын, клубтар, Культуранын тураларын тударына 70 миллион салковойдон ажыра акча чыгымдалган.

Областын ишкүчиле јаткандарынын материальный аргалары јаранган, культуразынын кеми бийиктеген. Оны саду элбегени керелейт. 1981—1985 јылдардын туркунына областтын ишкүчиле јаткандарына 990 млн. салковойдын товарлары садылган, 1980 јылда кажы ла кижн бажына 886 салковойдын товарлары садылган болзо, өткөн 1985 јылда 1202 салковойдын садылды.

Јурт хозыаыстводо социалистический мөрой Аш-курсактын программазын бүдүрерине, колхозтордын ла совхозтордын экономиказын тыгыдарына ууланды.

Он биринчи бешжылдыкта областьтын хозыаыстволоры 2000 трактор, 400 комбайн, өскө дө техника алдылар.

Јер ижинин ле мал өскүреринин культуразы бийиктеген, технология јаранган шылтуунда өткөн беш жылдын туркунына область государствого 133,6 мун тонн эт, 208 мун тонн сүт, 7300 тонн түк ле өскө дө продукция ла сырье табыштырган. Государствого эт, сүт, түк, ноокы, агнын мүүзин, картошко, мөт садар бешжылдык план бүткен.

Малдан алган продукцияны государствого табыштырар пландарын 1985 жылда Көксуу-Оозы, Кан-Оозы, Улаган ла Кош-Агаш райондор бүдүрдилер.

Је оныла коштой кезик јерлерде государствонин плановой дисциплиназын бузуп турганын темдектеер керек. Он совхоз ло колхоз, Турачак район бүткүлинче этти ле сүтти көптөдөр јакылтаны, Чой — сүт аайынча, Ондой район — эт аайынча јакылтаны бүдүрбедилер.

XII бешжылдыкта агропромышленный комплекстин ишчилеринин алдында јаан ла каруулу задачалар тургузылган. Быжылгы ла жылда областьтын јурт хозыаыствозы 127 млн. салковойдын продукциязын эдери пландалган. Ол былтыргы жылдагызынан 5 процентке көп. 1986 жылда государствого 27 мун тонн эт, 41,5 мун тонн сүт, 1450 тонн түк, өскө дө көп продукция садары темдектелген. Пландар бийик, је олорды бүдүргедий аргалар јеткил.

Јурт хозыаыствонин продукциязын көптөткөдий аргалар ончо јерлерде бар. Је кезик колхозтордо ло совхозтордо олорды коомой тuzаланып јадылар. Белетеп алган азыралды чеберлебей турулар. Азыралдын цехтери ле кухнялары онду иштегилебейт. Көп фермаларда механизация ујан. Тургузылган јазалдар тuzаланылбайт.

Эмди областьта кой төрөөри башталды. Бастыразы 580 мун койлор ло эчкилер төрөөри билдирет. Бу јаан учурлу ишке ончо јанынан јакшы белетенип алала, бийик кеминде өткүрзе, јагы чыккан јаш кураандарды ла уулактарды корулап торныктырып алганыстан, этти, түкти ле ноокыны көптөдөр пландарды ла молјуларды бүдүрери камаанду болор. Анчада ла фермаларда ла ыраак турлуларда иштеп турган малчыларга иштенерге јарамыкту ајалга јеткилдеери јанынан кичеенер керек.

Областьта этти, сүтти, түкти ле малдан алар өскө дө про-

дукцияны көптөдөри малга ток азыралды артыкташтыра белетеп алганынан камаанду. 1986 жылда 52 мун тонн аш, 190 мун тонн өлөң, 128 мун тонн сенаж, 284 мун тонн силос, 8,5 мун тонн өлөңнүн витаминдү кулурын белетеп алар керек.

Ол кире азырал белетеерге кыраларды 148,9 мун гектарга жетире элбедер. Аштын түжүмүн кажы ла гектардан 12 центнерден ас эмес, силостойтон кукурузаны 172 центнерден, жапыс жылдык өлөңдөри — 23,5, көп жылдык өлөңдөрдү кажы ла гектардан 18 центнерден ас эмес жуунадып турары пландалды.

Ол кире түжүм аларга эмди жаскы кыра ижине быжулап белетенер, бастыра техниканы ремонттоп жазаар, үренди өзөр кемине ченеп көрөр керек. Быжылгы жылдын түжүмине кыраларга 380 мун тонн органический удобрениелер төгөр керек.

1986 жылга тургузылган планы январь айда бастыра коллективтерде шүүшкен. Оныла колбой өткөн жуундарда он биринчи беш жылдыктын ла 1985 жылдын итогторун көрүп, иште бар болгон жедикпес-тутактарды, тузаланылбай арткан аргаларды табып, ишкүчиле жаткандар 1986 жылдын ла бастыра он экинчи беш жылдыктын пландарын ойинен озо бүдүрери жанынан бойлорына бийик социалистический молжулар алган.

КПСС-тин XXVII съездин иште жаңы жаан жедимдерле уткыыры учун социалистический мөрөйди элбедип, озочыл предприятиелердин коллективтери съезд ачылар күнге жетире эки айдын планын бүдүрер болуп молжонгылайт. Съезд алдында элбеген мөрөйди оноң ары тыгыдып, быжылгы жылдын программасын 25 декабрьга бүдүрер, иштин арбынын 1 процентке бийиктедер, продукцияны эдип чыгарар бааны 0,5 процентке жабызадар, электроэнергияны, материалдарды ла сырьены чеберлеер молжулар алылды.

Кан-Оозы райондо «Кырлыктагы» совхозтын койчызы, КПСС-тин XXVII съездинин делегады Урматов Кара бойынын социалистический молжузында бичиди:

«КПСС-тин XXVII съездин жозокту уткыырга амадап, он экинчи беш жылдыктын баштапкы жылында колындагы койлорды бир де чыгым жок өскүрер, кажы ла 100 эне кой бажына орто тооло 110 курааннан алар, кажы ла койдон 2,9 — килограммнан түк кайчылаар болуп молжонуп турум. Беш жылдык планы төрт жылдын туркунына бүдүрерим».

Көксуу-Оозы райондо Карагайдагы совхозто Социалисти-

ческий Иштин Геройы, КПСС-тин XXVII съездинин делегады Петр Фатеевич Поповтын ан өскүрүп турган бригадазы колындагы андарды жакшы кыштадып чыгарала, кажы ла сыгыннан 8,5 килограммнан мүөс кезип алар болуп молжонды.

Андый ок бийик молжуларды өскө дө озочылдар, колхозтордын, совхозтордын, предприятиелердин коллективтери, райондордын ла городтын ишкүчиле жаткандары алала, бастыра областьта 1986 жылдын ла бастыра бешжылдыктын пландарын ойинен озо бүдүрери учун социалистический мөрөйди элбедерине кычырдылар.

КПСС-тин обкомынын бюросы, облисполком, облсовпроф ло ВЛКСМ-нин обкомынын бюросы 15 январьда кожо өткөн жуунда озочыл ишчилеринин ле коллективтердин патриотический баштанкайына сүреен жаан учур берип, Кан-Оозы районнын ишкүчиле жаткандарынын, «Электробытприбор» заводтын, «Кенигеги» совхозтын Туйактудагы фермазынын, Акташтагы рудоуправлениенин, СССР-дин наукалар Академиязынын Сибирьдеги бөлүгинин Алтайдагы ченелте өткүрер хозяйствозынын, «Горно-Алтайскжурстрой» тресттин 1127 №-лү СПМК-нын, Маймадагы райпонын, Кан-Оозы райондо XXII партсъездтин адыла адалган колхозтын, Кош-Агаш райондо «Кызыл Чолмон» ло СССР-дин 50-чи жылдыгынын адыла адалган колхозтордын эчки өскүрер фермаларынын (бригадирлери Б. Чурекенов ле С Масканов), «Чуйское» ОПХ-нын тракторный бригадазынын (бригадири Ю. Бабайцев), 1931 №-лү автоколоннанын бензин тартаачы бригадазынын (бригадири А. Бондарев), ченемел өткүрер Горно-Алтайский агашкомбинаттын бригадазынын (бригадири В. Тудашев), КПСС-тин XXVII съездинин делегаттары К. Урматовтын ла П. Поповтын, СССР-дин Верховный Советинин депутады С. Ечешеванын, өскө дө коллективтердин ле иштин озочылдарынын алган бийик социалистический молжуларын жараткан.

Кожо өткөн жуунда областьтын ишкүчиле жаткандарынын 1986 жылга социалистический молжуларын жарадала, областьтагы социалистический мөрөйдин ээжилерин жөптөгөн.

Он экинчи бешжылдыктын алтамдары башталды. Туулу Алтайдын ишкүчиле жаткандары КПСС-тин Төс Комитединин октябрь айдагы (1985 ж.) Пленумынын жөптөри аайынча КПСС-тин Программазынын жаңы редакциязынын, партиянын Уставындагы кубулталардын, СССР-ди он экинчи бешжылдыкта ла 2000-чы жылга жетире социально-экономический өскүрер Төс ууламжылардын проекттерин шүүжип, партиянын

ичбойындагы ла тышјанындагы политиказын бЃткЃлинче јарадып ла јЃмЃп тургандарын угузып, XXVII сјездти иште јаан једимдерле уткыырга эрчимдЃ иштенип турулар.

Партийный организациялар тЃзЃмЃл, јартамал-политический ижин, ишкЃчиле јаткандардын эрчимин областьтын экономический ле социальный ѳзЃмин тЃргендедетениле колбулу сурактарды бЃдЃрерине ууландылары керектЃ.

БЃдЃретен тЃс учурлу политический ле практический задача — идеологический иштин бастыра эп-аргаларын тузалаып, социалистический молјуларды бЃдЃреринде чоком ла бийик једимдерге једип алары.

Бис јангы јылда иштеп кЃндЃге бердис. Эмди колхозчыдан, ишмекчиден ала башкараачыга јетире кажы ла кижипартия тургускан задачаларды бЃдЃрери јанынан нени эдетени керегинде бойына тЃп-шЃЃлте эдип алар учурлу.

Партийный организациялардын, олардын агитколлективтеринин тЃс ајарузында ишти тыгыдар, кирелтелЃ ле астамду эдер, науканын ла техниканын једимдерин тЃрген тузаланар, кымакайлаар, дисциплинаны тыгыдар, озочылдардын ченемелин таркадар сурактар турары керектЃ.

Партийный ла профсоюзный организациялар баштапкы ла кЃндерден ала социалистический мЃрЃйди чике тЃзЃйлЃ, чоком башкарар, иште јангы технология ла эп-сЃме тузаланарын элбеде таркадар, једикпес-тутактарды тЃрген јоголтор, ишти јарандыргадый јангы аргалар табып тузаланарын кичеер учурлу.

И. БЕЛЕКОВ

ЖАҢЫ ЖЕДИМДЕРГЕ

(Горно-Алтайск городтын XI бешжылдыктагы жедимдери
ле 1986 жылга пландары)

Горно-Алтайск городтын ишкүчиле жаткандары КПСС-тин XXVII съездин жозокту уткыыры учун социалистический мөрөйдү элбедип, он биринчи бешжылдыктын калганчы 1985 жылында анчада ла эрчимдү иштендилер.

Городтын промышленный предприятиелери товарный продукцияны эдип чыгарары жанынан 1985 жылдын планын — 107, иштин арбынын бийиктедер жакылтаны 100,2 процентке бүдүрдилер. Планга үзеери 639 мун салковойдын продукциязын эдип чыгарган. Ол тоо городтын ишкүчиле жаткандары бойлорына алган социалистический молжуларда айдылганынан жүс мун салковойго көп.

Предприятиелердин коллективтери съездке уткый мергендү иштин вахтазына турала, социалистический мөрөйдү тынгытканынан улам өткөн жылдын калганчы кварталында жаан жедимдерге жедип алганын анылап темдектеерге жараар. Онын шылтуунда иштин арбынын бийиктедери жанынан тогус айга сондоп келгени жоголгон.

Промышленность он биринчи бешжылдыктын жакылтала-рын база жөнүлү бүдүрди. Продукция эдип чыгарар бешжылдык план 102,3 процентке бүткен. Планга үзеери 6 млн. 62 мун салковойдын продукциязы эдилген. Же оныла коштой жедикпестер база бар болды. 1985 жылдын пландарын эки предприятие бүдүрбеди. Албаты тузаланар товарлар эдип чыгарар жакылта 99 процентке бүткен.

Капитальный строительство калганчы жылдарда план улай ла бүтпей туратан. Өткөн жылда жаан эмес те болзо, бир эмеш жедимдер бар болды. Генподряд аайынча 1985 жылдын планы 100,5 процентке бүткен, капитальный чыгымдар, онын алдындагы жылга көрө, 11 процентке көптөгөн. Строительдер жылдын учында иштин эрчимин тыгыдала, төртинчи кварталдын планын 147,5 процентке бүдүрдилер. Олор съезд алдындагы молжуларын бүдүрип, 56 квартиралу тураны өйинен озо тудуп бүдүреле, табыштырдылар.

Же строительство андый жедимдер ас. Мында город бойында бар аргаларды жетире тuzаланбаганын темдектеер керек.

Городтын экономиказын тыгыдарына автотранспорт тын

жөмөлтө этти. Кош тартар план 102 процентке бүткөн. Планга үзеери 25 мун тонн кош тарткан. Кош тартары жанынан бешжылдык план 100,6 процентке бүткөн.

Өткөн жылда садуда ла эл-жон текши курсактанар предприетиелердин ижи жаан једикпестерлү болгон. Је андый да болзо, мында иштеп турган коммунисттер бойлорында бар аргаларды тузаланала, пландарды ла молјуларды бүдүрерин јеткилдедилер. 1985 жылда городто садунын планы 101,1 процентке бүткөн. Социалистический молју аайынча планга үзеери 90 мун салковойдын товарларын садар ордына 660 мун салковойдын товарлары садылды. Саду ла эл-жон текши курсактанар предприетиелер бешжылдыктын јакылтазын ажыра бүдүрдилер.

Бешжылдыктын төрт жылынын туркунына городтын улузынын јадын-јүрүмин јеткилдеер план 50 мун салковойго јетире бүтпей турган. 1985 жылда горбыткомбинат экономикада ченелте өткүрер ээжилерле иштеп, жылдык планды 103,5 процентке бүдүреле, өткөн төрт жылда сондогонын јоголтып салды.

Горно-Алтайск городтын ишкүчиле јаткандары орооннын социально-экономический өзүмин түргендедери жанынан партия өткүрип турган политиканы јарадып ла жөмөп, 1986 жылда бойлорына бийик социалистический молјулар алдылар.

Он экинчи бешжылдыктын баштапкы жылына алган молјуларда коллективтердин бойында бар аргаларды, науканын ла техниканын јаңы једимдерин тузаланып, промышленностьто, строителъстводо, транспортто, садуда, улусты коммунальный ла бытовой јеткилдееринде жылдык планды 29 декабрьда бүдүрери, КПСС-тин XXVII съезди ачылатан күнге эки айдын пландарын бүдүрери айдылган.

Промышленностьтын ишчилери продукция эдип чыгарарын план аайынча 5,7 проценттин ордына 6 процентке, продукцияны эдип чыгарар чыгымдарды 0,5 процентке јабызадала, планга үзеери 240 мун салковой кирелте алар, иштеп турган предприетиелерди элбедерине ле јаңырта јепсеерине 1,5 миллион салковой чыгымдаар болуп молјондылар.

Транспортниктер ле связисттер планга үзеери 20 мун тонн кош, 200 мун пассажир тартар, КПСС-тин XXVII съезди ачылар күнге связьтын јаңы отделениезин ачар болуп молјондылар.

Городто капитальный строителъство элбеери пландалган. Строительдер быјыл бүдүрер эдип пландалган ончо объекттерди өйинен озо тудуп бүдүрер болуп молјондылар. 1986 жыл-

да городто жаңы поликлиника иштеп баштаар. 1176 үренчик үренер школды ла музейдин туразын тударына берилген акчаны тузаланар. Текши ич кеми 20 мун кв. метр туралар, эки километр жылусеть, үч километр суупровод, 10 км электролиниялар өткүрилер.

Садунын ла эл-жон текши курсактанар предпрятиелердин ишчилери планга үзеери 250 мун салковойдын товарларын садар болуп молжондылар. Жазалган курсак садары көптөөр, предпрятиелерде эки кулинарный магазин ачылар.

Улусты бытовой ло коммунальный жеткилдееринде жаңы эп-аргалар тузаланганы ажыра городтын албаты-калыгынын жадын-жүрүминде керексигенин жеткилдеер иштерди план аайынча 1,5 проценттин ордына 2,5 процентке көптөдөр; городты жарандыларына үзеери 200 мун салковой чыгымдаар, үзеери 1,2 километр жол асфальттаар, Коммунистический проспекти кенидер ишти онон ары өткүрер, чечектер өскүрер теплица иштеп баштаар молжулар алынган.

В. ЛЕОНТЬЕВ,

**КПСС-тин Горно-Алтайсктагы горкомынын
баштапкы качызы**

МАЛ ӨСКҮРЕРИНЕ АЈАРУНЫ ТЫҢЫДАР

Областың колхозторы ла совхозторы он биринчи беш-жылдыкта мал өскүрер иште ичкери јаан алтам эттилер. Малдан алган продукцияны государственного табыштырар пландар ажыра бүткен, малдың тоозы көптөгөн, продуктивносты бийиктеген.

1986 жылда ла он экинчи бешжылдыкта јакшы иштегедий јарамыкту айалга боло берди. Је оныла коштой өткөн бешжылдыкта бистин једикпестерис база јарт көрүнди. Ол једикпестерден улам көп мал өлгөн, тижги малдың ортодо субай артып турганы бар, уйлардан сааган сүт, койлордон кайчылаган түүк ас болуп туру. 1984—1985 жылдарда Советский ле Бийский райондордо ортоктожып семиртетен хозяйстволорго бистин областың колхозторы ла совхозторы бозуларды апарарын астадып ийгендеринен улам государственного табыштырып турган эттин кеми астады.

Эмди фермалардың ишчилери, хозяйстволордың башкараачылары ла специалисттери, јурт хозяйствоны башкарып турган органдар малды јакшы кыштадып чыгарарга бастыра бар аргаларды, мал өскүреринде зооветеринарный науканың жаңы једимдерин, озочылдардың ченемелин тuzаланып, этти, сүтти, түүкти, ноокыны көптөдөри јанынан кичеенип турулар.

Мал өскүрер иште баштаачы јерде этти ле сүтти көптөдөтөн задача туруп јат. Бу задачаны јенүлү бүдүрерге јаш малды чоком ууламјылу өскүргени, малдың угын јарандырганы, мал өскүреринде жаңы технология тuzаланганы, фермаларда ишти чике төзөгөни, оорулардан чеберлеер ле эмдеер ветеринарный ишти тыңытканы ажыра малдың продуктивностын бийиктедер керек.

Быјылгы жылда областы саар уйлардың јирме фермазын поточно-цеховой системалу жаңы технологияла иштеерине көчүрерис. Жаңы төрөгөн уйларды күнине үч катап сааганы, кызыр уйларды башка бөлигени ле бу технологияның өскөдө эп-сүмезин тuzаланганы ажыра бис уйлардың сүдин көптөдөргө лө жаңы чыккан јаш бозуларды торныктырып аларга кичеенип јадыс.

Је кезик хозяйстволордың башкараачылары сүтти көптөдөр жаңы технологияга ајару этпейдилер.

Саар уйлардын фермаларында поточно-цеховой системаны Көксуу-Оозы, Шебалин, Ондой райондордын хозяйстволоры тузаланбай турулар.

Бистин областта мал көп короп турганын жажыарга жарабас. Жаңыс ла былтыргы жылда он бир муннан ажыра уй мал, жүс алтан жети мун кой ло эчки өлгөн. Быжылгы жылда малдын өлүмин кезем астадарга жакшы кажаандарды көптөдө тудар керек. Элден озо желдеп келген уйлар туратан, олорды анда кичееп азырайтан кыптар, жаш бозулардын үкпектери болор учурлу.

Малга керектү кажаандарды ла чеден-чуландарды 2—3 жылдын туркунына эдип алар аргалар колхозтордо, совхозтордо ло агропромдордо бар. «Кызыл-Өзөктөги», «Семинский» совхозтор, «Чуйский» ОПХ жаш бозуларды көчүрип жүрер үкпек-тураларда торныктырып чыдаар жаңы технологияны тузаланып, жакшы једимдерге једип алдылар. Бүгүңги күнде Майма райондо андый 700 үкпек-тура тудулган. Турачак райондо — 600, Чой райондо 100 тураны тудары темдектелген.

Өскө райондордо хозяйстволордын специалисттери ле башкараачылары жаш бозуларды торныктырып чыдадатан андый технологияла бистин семинарларда танышкан да болзо, бойлорында тузаланары јанынан бачымдабай турулар.

Майманын хозяйстволоры 700 үкпекте јыл чыгара элипселип үч катап 2100 бозу торныктырып чыдадар аргалу. Бу чүми јок технологияны областтын саар уйларлу бастыра хозяйстволорында тузаланар керек. Бу эп-сүмеле бозуларды кышкыда ла јайгыда өскүргени өлүм-чыгым болорын астадар.

Мал өскүрер ишти тыгыдатан ла јарандыратан төс арга — ток азыралды артыкташтыра белетеп алатаны.

Туулу Алтайда койлорды ла эчкилерди керексигенинче азыралла јеткилдеери јенгил эмес. Је төрөйтөн бир үүр койлор эмезе эчкилер отойтон кышкыда чедендеп салган 30 гектар кыра бар болзо, кышкыда үзеери 1,5 центнер јажыл азыралду болор. Кышкыда кой одорлойтон кыраларды, јайгыда кураандар отойтон јерлерди, үренин алатан, өлөң чабатан јерлерди чедендегени түжүмди бийиктедер.

Оныла коштой азыралдын чыңдыйын јарандыраары, јибидип кожумактаары јанынан кичеенер керек. Өткөн јайгыда Турачак, Чой ло Майма райондордо белетелген силостын бастыразынын чыңдыйы коомой болды. Коомой до болзо, кышкыда оныла саап турган уйларды азырап јадылар. Је андый коомой чыңдыйлу азырал береле, су-кадык эттү-канду бозу аларым, көп ло койу сүт саарым деп сакыыры керек јок.

Кезик хозяйстволордо үлүшке обоологон бооктып, јерзип калган өлөң бар. Андый өлөңди микроэлементтерле јарандырган соңында малга јидирерге јараар.

Эмди-колхозтордогы ла совхозтордогы партийный организациялардын, бастыра коммунисттердин ајарузы малды јылыйтү јок кыштадып чыгарарына, продуктивнозын бийиктедерине ууланган. Бу задачаны јенүлү бүдүрери кышкы фермаларда ла турлуларда иштеп турган улустаң камаанду. Онын учун хозяйстволордын башкараачы ишчилери ле специалисттери малчылар керегинде кичеемелди тыңыдар учурлу.

Мал кыштадары јанынаң өткөн үч айдагы (октябрь, ноябрь, декабрь айлардагы) ишти шиндеп көргөни былтыргызына көрө кышту јакшы өдүп турганы билдирет. Уй малдын ла койлордын өлүми астаган. Кажы ла уйдан саап алган сүт былтыргызына көрө 21 килограммга көп.

Эмдиги өйдө облјуртхозуправлениеде Туулу Алтайда мал өскүрер ишти тыңыдары, науканың једимдерин тузаланары јанынаң иштердин планы тургузылып јат. Удабай ол планды партийный ла советский органдар јөптөгөн соңында бүдүрип баштаганы областъта малдан алган продукцияны көптөдөр арга берер.

К. ТУЙМЕШЕВ,
областьта агропромышленный комитеттин председателиниң заместители

СҮТТИ КӨПТӨДӨРИ УЧУН

«Чуйское» ОПХ-нын Алгаирдеги отделениезинин малчылары он биринчи бешжылдыкка алган социалистический молжуларын жеңүлү бүдүрдилер. Государствого сүт табыштырар план өйинен чик жок озо — 1985 жылда 7 сентябрьда бүткен.

Менле кожо иштеп турган уй саачылар: Криворучко Александра Федоровна, Манеева Мария Ивановна, Берсенева Надежда Осиповна бешжылдыкты өйинен озо божоткондор. 1985 жылдын жакылталары база жеңүлү бүткен.

Бешжылдыктын туркунына планга үзеери 3563 центнер сүт табыштырылды, ол тоодо 93 проценти баштапкы сортло барды. Кажы ла уйдан сүт саап алары бешжылдыктын туркунына 137 килограммга көптөгөн.

Једимдер бойы ала-көнө келбегени јарт. Ол једимдерге отделеинин коллективи партийный организацияга баштадып, эрчимдү ле мергендү иштейле, једип алган.

Коммунист Т. Ф. Лаптева баштаган партгруппа сүтти поточно-цеховой системанын ээжилерин тузаланып көптөдөр эп-сүмеле, ишти коллективтин подрядыла иштеерин таркадары, сүттин чындыйын јарандырары јанынан көп иштеген.

Отделениеде јалан ижинин бригадазы, механизаторлор малдын азыралын көптөдөри јанынан тын иштеп турулар. Өткөн бешжылдыкта бис кажы ла тын малга кажы ла јыл орто тооло 21 центнер азырал-единица белетеп алып турганыс.

Калганчы эки јылда сенажты көптөдө белетеп турус. Малдын азыралы эдер свекланын кыралары 10 гектарга элбеди. Јайдан кышка көчөр өйдө уйларды јулукту азыралла азырап турганы сүтти астадарга бербей јат. Былтыр күскиде кажы ла уйдан күнине орто тооло саап алган сүт, 1984 жылдагызына көрө, 700 граммга көп болды.

Отделениеде специалисттер, уй саачылар ла уй азыраачылар кышкы өйдө уйдын сүдин астатпазы јанынан тын кичее-нип јадылар.

Бистин отделениеде јылына кажы ла уйдан 3000 килограмм сүтти кезик уй саачылар баштапкы катап 1983 жылда саагандар. 1984 жылда мен колымдагы уйлардын кажызынан ла орто тооло 3340 килограмман, 1985 жылда 3660 кило-

граммнан саадым. Андый јаан једимдерге једип аларына көп керектер, элден озо уйлардын јакшы азыралы јөмөлтө эткен.

КПСС-тин XXVII съездине учурлалган социалистический мөрөйгө кирижеле, бис 1986 жылда јаңы јаан једимдерге једип алар болуп молјондыс.

Отделение государственного 13250 центнер сүт табыштырар, ол XI бешжылдыктагызынан 1000 центнерге көп; кажы ла уйдан 2790 килограммнан сүт саар эмезе өткөн бешжылдыктагызынан 53 килограммга көп. Бастыра сүттин 96 проценти баштапкы сортло табыштырарыс.

Мен бойым 1986 жылда колымдагы кажы ла уйдан орто тооло 3680 килограммнан сүт саар болуп молјондым.

Н. ДРОЗДОВА,
Майма райондо «Чуйское» ОПХ-нын Ал-
гаирдеги отделениезинин уй саачызы

МЫНАҢ АРЫ — ЈАҢЫ ЈААН ИШ

Қан-Оозы районның ишкүчиле јаткандары он экинчи беш-жылдыкка хозяйстводо тын производственно-технический чыдалду, оның бастыра бөлүктеринде јакшы көргүзүлөрлү, социальный керектерде јакшы једимдерлү кирди.

Бистинг бастыра једимдеристе эн јаан учурлузы — улустын өзүми тынганы. Шак ла оның шылтуунда өткөн беш-жылдыктын ла оның калганчы жылынын пландары ла молјулары јенүлү бүткен. Райондо иштинг озочыларынын тоозы көптөгөн.

XXI партсъездтин адыла адалган колхозтын койчызы, Социалистический Иштин Геройы Тоедов Јелмектин, XXII партсъездтин адыла адалган колхозтын уй саачызы Қарманова Күлердин, «Қырлыктагы» совхозтын койчызы, КПСС-тин XXVII съездинин делегады Урматов Қаранын ады-јолы элбеде јарлу. Андый озочылдар райондо көп.

Районның хозяйстволорында керектер текши ондолгонын темдектеер керек. Элден озо «Јабагандагы», «Қырлыктагы» совхозтордо, XXII, XXI партсъездтердин адыла адалган, «Ленинский наказ» колхозтордо иш јакшы тәзәлә, бийик једимдерге једип алгылайт. «Путь Ильича» колхоз, «Талицадагы» совхоз бойларынын көргүзүлерин јарандырып турулар. Јабагандагы ағашхоз жүргеери иштей берди. Экономический ченелтеде турушканы райбыткомбинаттын ижине јарамыкту болды.

Район, ишкүчиле јаткандардын коллективтери бойынын ижинде јакшы једимдерге хозяйственный ла культурный строительстводо партийный башкарту бийик кеминде болгон шылтуунда једип алган. Бастыра керектерде јербойындагы Советтердин, олардын депутаттарынын ла активинин учуры бийиктеди. Једимдер болорына дисциплинаны тыгыдары, арақыдашты јоголторы јанынан өткүрип баштаган иш јаан камаанын јетирди.

Он экинчи бешжылдыкта районның алдында јаңы јаан задалалар тура берди. Оларды јенүлү бүдүрерге ишти чек јаңырта тәзәлә, чике башкарары керектү.

Бу јуукта бис агропромды башкарарын јаңырта тәзәп

алдыс. РАПО-нын «јаш тужы» өдө берди. Бүдүретен зада-
чалар јарт. Је оморды канайда бүдүрүп барза јакшы боло-
тонын билер кижі јок.

Јаңы бешјылдыкка район бийик молјулар алды. 1990 јыл-
да район государствого 7 мун тонн эт, 5 мун тонн сүт, 5 мун
центнерден ажыра түк табыштырар учурлу. Өзүм тын.

Бүгүн районнын партийный, советский, хозяйственный ор-
гандары, колхозтордын ла совхозтордын, предприятиелер-
дин, организациялардын ла учреждениелердин коллективте-
ри, бастыра ишкүчиле јаткандар КПСС-тин Төс Комитеди-
нин апрель айдагы (1985 ј.) Пленумынын јөптөрін кыйа бас-
пастан јүрүмде бүдүрери керектүзін билип алары анчада ла
јаан учурлу болор. Өткөн бешјылдыкта иште бар болгон је-
дикпес-тутактарды түрген түзедер, бар арга-чыдалды толо
тузаланар, дисциплинаны тыгыдар, иште тапкыр шүүлтелү
ле баштанкай болор керек.

Эмди турган чокым иш — малды јакшы кыштадары ја-
нынан иштенери. Мында јаңыс ла кажаанда турган малды
кичеер эмес, фермаларда ла турлуларда малчыларга јакшы
иштегедий айалга јеткилдеер керек. Мында — культура,
јартамал-политический иш, саду ла өскөзи де төс ајаруда бо-
лор учурлу.

1986 јылдын баштапкы айы өтти. Эмди иштин кезик је-
димдерин шүүп көрөр арга бар. Кажы ла уйдан саап алып
турган сүт былтыргызынан көп, мал өлөри астады.

Кан-Оозы районнын ишкүчиле јаткандары партиянын
XXVII съездин иште јаңы јаан једимдерле, политический
бийик көдүрингиде уткып турулар.

Н. КРАСНОВСКИЙ,
Кан-Оозындагы райисполкомнын председатели

ТУЗАЛУ ЭП-СҮМЕ

Кош-Агаш районнын ишкүчиле јаткандары КПСС-тин Төс Комитединин 1985 жылда апрель ле октябрь айларда өткөн Пленумдарынын јөптөрүн жүрүмде бүдүрүп, он экинчи бешжылдыктын баштапкы жылын, 1986 жылды, жаңы социалистический молјулар алып баштадылар.

Мен бойым койчы кижиге. Бу иште он беш жылдын туркунына улай иштеп келдим. 1983 жылдан ала кой өскүреринде иштеп турган бистин ферма коллективтин подрядыла иштеп јат. Бригаданын подрядыла иштегени кажы ла колхозчыга ла бастыра хозяйствого тын тузалу болгоны эмди кажы ла кижиге јарт. Андый эп-сүмеле иштегенде кажы ла кижиге нөкөрлөрүнүн алдына каруулу болгонын билип, кичеенип иштеп јат. Мында ончо улус өмөлөжип, бой-бойына болужып иштегилейт. Коллективтин подрядыла иштеп баштаган кийинде бистин фермада иш тутаткан эмезе сондоп турган ишчи јок.

Коллективтин подрядыла иштеп чыккан баштапкы жылда ферманын ижинде көргүзүлөр, онын алдындагы жылдагызына көрө, чик јок бийик болды. Кажы ла 100 эне койдон 85 курааннан алаала, торныктырып чыдаттыс. Кажы ла койдон орто тооло 2,7 кг түк кайчылап табыштырганыс.

Эмди бистин колхозто мал өскүреринде иштеген ончо улус, механизаторлор, мелиораторлор коллективтин подрядыла иштеп турулар. Иштеерге јакшы, сүүнчилү, материальный ла моральный јилбилү боло берди. Кажы ла колхозчы бойынын ижинде ээзи болгонын јакшы ондоп, кичеенип, бийик арбынду иштеп јат.

Бисти культурный јеткилдеерин јарандырган болзо, сүреен јакшы болор эди. Малчыларга анчада ла кышкы өйдө эн керектү кийимдерди ле аш-курсактын товарларын улай ла турлуларга экелип садарын төзөөр керек.

Бистин колхозтын колхозчылары он экинчи бешжылдыктын баштапкы жылында малдан алган продукцияны государствога садар јакылтаны 1986 жылдын 1-кы октябрьга бүдүрер болуп молјондылар.

З. КОБДАБАЕВ,

Кош-Агаш райондо Калининнин адыла адалган колхозтын койчызы

КОЛХОЗЧЫЛАРДЫҢ МОЛЖУЛАРЫ

Өткөн бешжылдыкта бистин колхозтын энергетический ийде-чыдалы 1,5 катап өскөн. Журтхозмашиналар, жазалдар көптөди. Қалганчы эки жылда жердин кыртыжын жарандыратан техника алып иштедис. 1985 жылда ол техникала бастыра кыралардын 70 процентин жарандырдыс. Колхозтын механизаторлары жер ижинин культуразын бийиктедерге кичеенип, агротехниканын некелтелерин кыйа баспастан бүдүрип турулар. Бу жаан иште једикпес-тутактар база бар, јастыралар да болуп туру. Оны јажыарга болбос.

Өткөн жылда механизаторлор, жер ижинде турушкан колхозчылар коллективтин подрядыла иштейле, јакшы једимдерге једип алгандар. Јайгыда ла күскиде күннин аайы јалан ижине тын јарамыкту эмес бололо, өлөң ижи ле аш јуундары узаган да болзо, малга азырал (өлөң, азырал эдер аш, силос, сенаж) белетеер јакылталар бүткен. Ашты кажы ла гектардан пландалганынан 2 центнер көп јуунатканыс. Је уруп алган үрен ажыс өзөр чыңдыйыла јабыс кеминде болуп калды.

Бисте кыраларды сугарарында једикпестер бар. Темдектезе, өткөн жылда кыраларды сугаратан өйди бусканынан ла нормаларды бүдүрбегенинен улам 248 гектарда түжүм јабыс болгон.

Бойыстын ижисте болгон ло эмди бар једикпес-тутактарды билип, оларды мынан ары иште јоголторго кичеенип јадыс.

Быјылгы жылда бис жер ижинде ученылар јазап тургускан зональный системаны тuzаланып баштаарыс. Коллективтин подрядыла иштегени чоком ла једикпес јок болорына, аш өскүрер ле малга азырал белетеер иштерди сондотпоско амадап, бис механизаторлорды ла жер ижинде иштеп турган колхозчыларды коллективтин подрядыла иштейтен эки бригадага бөлидис. Ол өлөң эдерин ле аш јуунадарын түрген божодор арга берер. Кышқыда механизаторлорды агрономиянын ла журт хозјайствонын экономиказынын төс сурактарына үредип турус.

Малдын кажагандары коомой болгонынан улам өткөн

жылдарда кышкыда, анчада ла жаскары-кышта мал корооры көп болуп турган. Онын да учун колхоз былтыргы жылда государственного эт садар планды бүдүрүп болбоды.

Кышка белетенген өйдө үч койчынын турлуларында жаңы чыккан жаш кураандар турар кажаандарды (теплярдарды) жаңырта тудуп, ичин кениткенис. Зооветспециалисттер кой төрөп баштаардан озо койчыларла, кураандар ла уулартар алаачы сакманщиктерле үредү өткүрдилер. Фермаларда ла турлуларда зооветучет чике төзөлдү, сакманщиктердин ижи учун төлөөрин өскөрткөн. Бастыра бу иштердин шылтуунда колхозто кажы ла 100 эне кой бажына 74 курааннан алып чыдатканыс. Анчада ла койлорын эрте жаскыда төрөткөн койчылардын жедимдери жакшы.

Темдектезе, койчылар: эмеген-өбөгөн Садрашевтер кажы ла 100 эне кой бажына — 100, Еткокөвтор — 94, Белешевтер — 91 курааннан алып чыдаттылар.

Өткөн жылдарда бозуларды эмизип чыдадып турган нөк. О. К. Тыбысовтын бир үйр уйларында таскактан өскө неме жок болордо, соок кышта жаш бозулардан чыгым болуп турган. Былтыр 100 жоон уй туратан жылу кажаан, уй азыраачылар журтап жадатан тура туттыс. Быжыл бу малчылар бойлорынын пландарын бүдүреринде аланзу жок.

Быжыл жаскары кышта койлор төрөдөрине ажындыра белетенип, бис строительдерден эки бригада төзөгөнис. Олор кыш башталган баштапкы ла күннен ала жаш кураандар тургузатан жылу кажаандар жазадылар. Кыжыла строительдер жоон койлор турар бир жаан кажаанды тудуп бүдүреле, база бирүни баштап алдылар. Оны февраль айдын учында тудуп бүдүрер.

Бис саар уйларга жакшынак кажаан тудуп алганыс. Иш 1984 жылда божогон до болзо, нөк. Даньшин В. У. башкарып турган ПМК ол кажаанга керектү жазалдарды эмдиге жетире кондырбаган. Кондыраарыс ла деер, кондырып тургандары жок.

Колхозтын 10 турлузында электрожарыткыш жок. Олор бийик напряжениелү электролиниядан ыраагы көп лө болзо, бир километрде туруп жадылар, же электричествоны өткүртип болбой турус. Эмди ол турлуларда койлор төрөп баштаган. Электрожарыткыш болгон болзо, койчылардын ижине сүреен тын жөмөлтө болор эди. «Облжуртэнергодон» биске тургуза ла чокым болуш керектү.

Көп мал жайгы одорлордо казыр аңдардан короп жат. Малчылар кичееп турган малын айдаганча ыраак тайгалар жаар жүре бергилейт. Колхозтын башкараачылары ла специа-

листтери малга азырал белетеер иштин аайына чыгып болбой турус дежи, малчылардын жайгы турлуларына ас жүрүп жайдылар эмезе кезиктерине чек баргылабас. Анайдарда, мал кышка жетире шинжү жок артат. Малчылардын кезигинин чыдалы жетпей барып жат. Онын да учун жайгы турлуларда мал короп турган учуралдар көп.

Быыл жайгыда малды казыр аңдардан корып, кичееп одорлодору жанынан аңылу иш өткүрери пландалды. Правление, специалисттер жанынан шинжү тыңгыр. Жайдын жарымыкту күндеринде бир де малды коротпойтон задачаны бүдүрер аргалар жеткил.

Колхозчылар быыл кажы ла 100 эне койдон 90 кураанан ас эмес алала, торныктырып чыдадар, этти, сүтти, түк-ти государственного табыштырар жылдык планы 25 декабрьга бүдүрер болуп молжондылар.

КПСС-тин XXVII съезди ачылар күнге колхозтын уй саачылары государственного сүт табыштырар экиайлык планы бүдүрери учун мөрөйлөжип турулар.

С. КЫДЫЕВ,

Оңдой райондо «Искра» колхозтын председатели

АМЫР-ЭНЧҮНИНГ СОВЕТ ПРОГРАММАЗЫ

Јаңы јыл башталган баштапкы ла кўндерде Совет Союз-тын Коммунистический партиязы ла совет башкару амыр-энчўни јеткилдеери јанынан В. И. Ленин тургускан тыш политиказыла башкарынып, быжу бек ле бастыратекши амыр энчўни јеткилдеери јанынан јаңы јаан учурлу баштанкай эттилер. Бистин ороон албатылар ла башкарулар шўўжери-не 2000-чы јылга јетире ядерный јуу-јепселдерди бастыра јерлерде чек јоголторын, кижиликти кырылып јоголторынан аргадайтан, бўгўнги кўнде бар ла келер ойдо јўретен улуска јеткер јок болорын јеткилдейтен программа тургузып берген.

Бу улу јаан ишти телекейлик политикада практический бўдўрер эдип исторический учурлу ойдо тургузылды. Быјылгы јыл — Совет Союзтын Коммунистический партиязынын XXVII съезди ле социализмнин өскө дө кезик ороондорында башкаруда турган марксистско-ленинский партиялардын съездтери социализмди ле коммунизмди тўзоп бўдўретен строителъствонын программаларын јоптўор. Бириккен Нациялардын Организациязынын Генеральный Ассамблеязы 1986 јылды амыр-энчўнин телекейлик јылы эдип јоптөгөн.

Телекейде айалганы јымжадып, јарандырып алары керектў боло берди. Оны Совет Союзтын, бастыра телекейдин албатылары некеи турулар. Оныла башкарынып КПСС-тин Төс Комитединин Политбюрозы ла Совет башкару тыш јанындагы политический иште бир кезек јаан учурлу керектер эдип баштадылар.

«Ол керектер телекейде айалганы јымжадарына канча ла кире тын јөмөлтө эдерине ууланган. Олор калганчы ойдо государстволор ортодо коомойтыган колбуларды јарандыра-рына, өштөжип, јамандажарын јоголторына, јерде јуу-јепселдерди көптөдөрин токтодор ло јуу-јепселдерди космоско чыгарбайтан тартыжунын јолын арчыыр, јуу-чак башталар текши јеткерди јоголтор, ороондор ортодо колбуларда бўдўмјини элбедер амадулу» деп, КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нөкөр Михаил Сергеевич Горбачев 15 январьда јарлаган Угузуда айдылган.

Өткўрип баштайтан иштердин эн јаан учурлузы — чо-

кым темдектелген бөлүк өйлөрдө ядерный жуу-жепселдерди бастыра телекейде чек жоголтып салатан иштердин программасы.

Кижиликти ядерный жуу-чактын түбек-жеткеринен арга-дайтан, кижинин ойгор шүүлтези-ле табылган атомнын ийдезин амыр-энчүнин, албатылардын жылбилерине тузаланатан өй жеткен. Бу ишти эмди ле — 1986 жылдан ала бүдүрүп баштаза, тургузылган амадуга жедип алар аргалу.

КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы М. С. Горбачевтын Угузузында айдылган шүүлтөлөр мындый.

Совет Союз бу өдүп жаткан жүсүлдьктын учына жетире 15 жылдын туркунына ядерный жуу-жепселдерди жер үстинде жоголтор иштердин программасын тургусты.

Баштапкы бөлүк өйдө 5—8 жылдын туркунына СССР ле США бой-бойынын жерине жеткедий ядерный жуу-жепселдерди эки катап астадып жадылар. Бу иштин учында олоордын ка-жызында ла алты мунган көп эмес ядерный снарядтар ла бомбалар артар учурлу. Баштапкы бөлүк өйдө анайда ок СССР-дин ле США-нын Европада тургузылган орто учушту баллистический ле канатту ракеталары жоголтылар. Мында США бойынын ядерный жуу-жепселдерин өскө ороондорго бер-бес. Англия ла Франция бойлорында андый жуу-жепселдерди көптөтпөс учурлу.

* * *

Ядерный жуу-жепселдерди оног ары астадып баратан экин-чи бөлүк өй 1990 жылдан орой эмес башталала, 6—7 жыл өдөр. Мында ядерный жуу-жепселдерин өскө ороондор (Англия, Франция ла КНР) астадып баштагылаар. СССР ле США баштапкы өйдө бойлорынын ядерный жуу-жепселдерин астадып баштаган ижин оног ары көндүктирип барганыла коштой, тактический ядерный жуу-жепселдерин көптөдөр иштерди токтодор.

* * *

Совет Союз ла Бириктирген Штаттар экинчи бөлүк өйдө бойлорынын стратегический ле орто учушту ядерный жуу-жепселдерин 50 процентке астаткан согында ядерный ороондор ончозы тактический жуу-жепселдерин жоголтып жадылар.

Бу ок өйдө космоско жуу-жепселдер чыгарбайтаны ла кос-
мосто жуулажатан жуу-жепселдер этпейтени керегинде СССР-
дин ле США-нын ортодо эдилген жөптөжүде баштаачы про-
мышленный ороондор кыйалта жоктон туружар учурлу. Ядер-
ный жуу-жепселдү бастыра государстволор ядерный жуу-жепсел-
дер ченеерин токтодып жадылар.

* * *

Учинчи бөлүк өй 1995 жылдан орой эмес башталып жат.
Баштапкы ла экинчи бөлүк өйлөрдө аstatкан согында арткан
ядерный жуу-жепселдер бу бөлүк өйдө, XXI жүсжылдык башта-
ларга жетире, бастыразы жоголтылар учурлу. Ядерный жуу-жеп-
селдерди качаннын качанга этпейтени ле тузаланбайтаны ке-
регинде бастыратекши жөптөжү эдилер.

* * *

2000-чы жылга жетире ядерный жуу-жепселдерди бастыразын
жоголтконула коштой ол ок өйгө жетире химический жуу-жепсел-
дерди жоголторы керектү деп Совет Союз шүүп туру. Бистин
ороон жөптөжөлө, андый жуу-жепселдерди эдетен промышлен-
ностьты жоголтор шүүлте эткен. США-нын ла СССР-дин баш-
караачылары, Женевада туштажарда куучындажып алганы
аайынча, химический жуу-жепселдерди этпейтени ле тузалан-
байтаны, эдилгенин жоголторы керегинде телекейлик жөптөжү
эдилер.

* * *

Ядерный ла химический жуу-жепселдерди беш жылдын тур-
кунына жоголтконула коштой тегин жуу-жепселдерди көптөдө-
рин токтодоло, астадар иш өткүрер. Андый амадула Төс Ев-
ропада жуу-жепселдерди ле черүлерди астадары жанынан Ве-
нада өдүп турган туштажуларда бүдүмжини тыгыдар, жеткер
жок болорын жеткилдеер ле жуу-жепселдерди астадар сурактар
аайынча Стокгольмдагы конференцияда чоным жөптөжүлер
эдер.

* * *

Бу жүсжылдыктын учына жетире ядерный ла химический
жуу-жепселдерди жоголткону Азияда жеткер жок болорын жет-
килдеер ишке тын жөмөлтө эдер.

Ядерный ла химический јуу-јепселдерди јоголтоло, космоско јуу-јепселдер чыгарбас эдип јөптөжөлө, бастыра телекейде быжу-бек амыр-энчүни јеткилдеер иштердин Совет Союз тургускан Программазы андый.

* * *

КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нөкөр М. С. Горбачевтын Угузузында айдылган шүүлтелер јер-телекейдин бастыра талаларында јуртаган албаты-калыкка јетти. Амыр-энчүге күүнзеген калык ол шүүлтелерди Амыр-энчүнин Совет программазы деп јолду ададылар.

Советтер Ороонынын јангы шүүлтелери јангыс ла башкаруларга эмес, бастыра албатыларга, эл-јоннын биригүлери-не, јууны болдыртпазы учун тартыжаачыларга, ак сагышту ончо улуска ууланган. Амыр-энчүни корулап алары, кижикти ядерный јуу-чак башталар јеткерден аргадаары — ончо улустын ла кажы ла кижинин кереги. Онын учун амыр-энчүнин Совет программазын бүгүнгү күнде јер үстінде јуртап јаткан миллиондор тоолу улус јарадып ла јөмөп туру.

Угузуда айдылганы бистин партиянын ла Совет госуударст-вонын тыш јанындагы амыр-энчү политиказынын учурын ла амадуларын көргүскени. Јангы амыр-энчү баштанкай јууны болдыртпазы учун тартыжунын КПСС-тин апрель айдагы (1985 ј.) Пленумынын јөптөринде ле партиянын Программа-зынын јангы редакциязынын проегинде айдылганын јүрүмде бүдүрип турганы болуп јат.

СССР-дин јангы шүүлтелери совет албаты амыр-энчү иш-тенерге, ончо албатыларла јакшы колбулу болорго амадага-нын көргүзет. Амыр-энчүни јеткилдеери, ядерный јуу-јепсел-дерди јоголторы, телекейде айалганы јымжадары јанынан партия ла башкару өткүрип турган ишти совет улус јарадып ла јөмөп турулар. Олор бойларынын эрчимдү ижиле амыр-энчүни тыгыдып јадылар. Ончо јерлерде КПСС-тин XXVII съездине уткый социалистический мөрөй элбеди. Оро-оннын социально-экономический өзүмин түргендедетен јаан иштер өдүп јат.

Бистин областьтын бастыра јерлеринде КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызынын нөк. М. С. Горбачев-тын Угузузына — Амыр-энчүнин Совет программазына учур-лай јуундар ла митингтер өткөн. Ишкүчиле јаткандардын коллективтери сайын өткөн 64 митингте он мунга шыдар кижиге турушты.

Митингтерде турушкан улус нök. М. С. Горбачевтын Угузузында темдектелген иштерди, келер он беш жылда јер үстінде ядерный јуу-јепселдерди јоголтотон программаны јарадала, бойларынын мергендү ижине социалистический Ада-Төрöлинин ийде-күчин тыгыдарына јөмөлтө эдер болуп мол-јонгылайт.

Темдектезе, Көксуу-Оозы райондо «Алтыгы Оймондогы» совхозтын механизаторлары субботник өткүреле, иштеп алган акчаны «Амыр-энчүнин фондына» ийер деп јөптөштилер.

Кош-Агаш райондо «Кызыл Чолмон» колхозтын эчкичизи Б. Чурекенов колындагы эчкилерди тараарын КПСС-тин XXVII съезди ачылар күнге божодор, кажы ла эчкиден 1000 граммнан ноокы тарап табыштырар болуп молјонды.

Майма райондо «Чуйское» ОПХ-нын Алгаирдеги отделениезинин механизаторлары быјыл кажы ла ай сайын бир күннин ишјалын «Амыр-энчүнин фондына» берер деп јөптөшкөн.

«Амыр-энчүни јеткилдеерге эрчимдү иштеер» амадула Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандары он экинчи бешјылдыктын баштапкы јылына кирдилер.

Н. ТОДОШЕВ

НАЈЫЛЫК ОРООНДОР ӨМӨЛӨЖӨТ

«Карындаштык өскө партияларла кожо социализмнин на-
 јылык ороондорынын бирлигин мынан ары там
 тыгыдарын, ийде-чыдалын өскүрерин, тоомјызын бийиктеде-
 рин КПСС бойынын интернациональный молјузы деп шүүп
 туру». Анайда КПСС-тин Программанын жаңы редакция-
 зынын проегинде айдылды.

Најылык государстволор ончо керектерде бирлик болго-
 нынан, кажызынын ла једимдеринен, олог бойлорынын по-
 литиказын јөптөжип өткүрип, ижинде өмөлөжип тургандары-
 нан социализмнин капитализмле маргааны канайда өдөри
 сүреен тын камаанду.

КПСС-тин Комитеди, Совет башкару социализмнин оро-
 ондорула најылыкты бастыра аргаларла тыгыдар, СССР со-
 циализмнин телекейлик системазынын ончо государстволо-
 рыла өмөлөжөрин элбедер, телекейде бистинг текши ийдебисти
 тыгыдар сурактарга бойынын күнүн сайын өткүрип турган
 ижинде баштапкы учур берип јадылар.

Карындаштык партиялардын ла башкарулардын башчы
 ишчилери улай ла туштажып, социализмди төзөп бүдүрер
 иште ченемел алыжары, телекейде жүрүмнин сурактарын
 шүүжери јанжыга берген јакшы керек.

Жүрүмде социалистический государстволор өмөлөшпөй
 турган сурактар бачым табылбас. Карындаштык союзка бир-
 лик болуп биригип алган социализмнин ороондорынын иш-
 күчиле јаткандары најыларында керектер кандый болуп тур-
 ганына јаантайын соныркап, једимдерге сүүнип, једикпес-
 тутактарга кородоп жүргилейт. Олог кажы ла өйдө бой-бойы-
 на болужып барарга белен.

Бу күндерде социалистический государстволордо эл-јон-
 нын элбек калыгы КПСС-тин XXVII съездине партиянын
 Төс Комитеди белетейле, бастыра партия ла совет албаты
 шүүшсин деп јарлаган документтердин проекттериле тын јил-
 биркеп таныжып туру. Улу јаан пландарды жүрүмде бүдүр-
 гени, Совет Союзтын ийде-чыдалы мынан ары там тыгыга-
 ны телекейде социализмнин ийдезин тыгыдар, амыр-энчү
 учун тартыжуга јөмөлтө эдер деп бистинг најыларыс темдек-
 теп турулар.

Карындаштык ороондордын өзүмү токтоду жоктон ичкери көндүгип барып жат. Олор жаңы жүрүмдү тѳзѳп бѳдѳретен, кѳп жаанынан тѳнгей элбек задачалар бѳдѳрип жадылар. Карындаштык албатылардын жүрүминде калганчы ѳйдѳгѳ жаан учурлу керектер — жаңы жыл башталар алдында жаңжыкканы аайынча марксистско-ленинский партиялардын Тѳс Комитеттеринин Пленумдары ла албатынын жаңынын эн бийик органдарынын сессиялары ѳткѳни. Олор 1985 жылдын итѳгторын ла келер ѳйдѳ бѳдѳретен задачаларды шѳѳшкендер.

Бойлорынын келер ѳйдѳ ѳзѳтѳн пландарында карындаштык албатылар социально-экономический ѳзѳмдѳ тѳргендер текши стратегический задачала башкарынып жадылар.

Ѳткѳн бешжылдыкта ла 1985 жылда телекейде аялга кату да болгон болзо, СЭВ-тин члендери ороондор производствоны, баштаачы капиталистический госуларстволорго кѳрѳ, тѳрген тебѳлерле ѳскѳрип келдилер.

ГДР-дин экономиказы токтоду жок ѳзѳп жат. 1985 жылда республиканын национальный кирелтези 4,6 процентке кѳптѳди. Јер ижинин ишчилери ГДР-дин истѳриязында качан да болбогон тѳжѳм — 11,6 миллион тонна аш јуунадып алдылар, кажы ла гектар кырага орто тооло 46 центнерден келижип жат.

Чехословакиянын экономиказы тыгып туру. Индустрияда ла јурт хѳзѳйствѳдо бастыра пландар ажыра бѳткен. Ѳткѳн жылда кѳннин аайы Кубанын ишкѳчиле јаткандарына јарамыкту эмес болгон. Је орооннын текши продукциязын, онын алдындагы жылга кѳрѳ, 4,5 процентке кѳптѳттилер.

Польшада производство там ла тыгып ѳзѳп туру. Промышленность продукцияны, 1984 жылдагызына кѳрѳ, 3,5 процентке кѳптѳтти. Вьетнамнын ишкѳчиле јаткандары јаскыда ла кѳскиде ристин байлык тѳжѳмин јуунадып алдылар. Экономиканы ѳскѳреринде ичкери жаан алтамды Болгариянын, Венгриянын, Монголиянын, Румыниянын, социализмнин ѳскѳ дѳ ороондорынын ишкѳчиле јаткандары эттилер.

Карындаштык ороондордо ѳткѳн бешжылдыктын ла 1985 жылдын итѳгторын шѳѳжерде жаңыс ла јенѳлерди темдектеп турган эмес. Онызы јарт. Је оныла коштой једикпес-тутактар неден улам болгонын шиндеп, олорды мынан ары тѳрген тѳзедип јоголткодый ѳзеери аргалар бедреп жадылар. Анчада ла продукциянын чыгдыйын јарандыраарына, машиналарды, техниканы, јазалдарды жаан астамду тузаланарына, электро-энергияны, одыруны, материалдарды ла сырьены чебер чыгымдаарына жаан ајару эдилген.

Карындаштык ороондордо башкараачы марксистско-ленинский партиялардын съездтерине белетенер иш тыныды. Олордын баштапкызы — Кубанын Коммунистический партиязынын III съезди 1986 жылда 4 февральда ачылган. Совет Союзтын Коммунистический партиязынын бирме жетинчи съезди быжыл февраль айдын учында ачылар. Март-апрель айларда Чехословакиянын, Болгариянын, ГДР-дин коммунисттеринин съездтери, оны ээчиде Польшанын Бириккен Ишмекчи партиязынын, Монголиянын Албаты Революционный партиязынын ла өскө дө партиялардын съездтери өдөр. Съездте — социалистический ороондордын жүрүминде жаан учурлу керектер болор. Эң бийик партийный жуундарда социально-экономический өзүмди түргендедер пландар жөптөлөр, ол пландарды жүрүмде жөнүлү бүдүретен иштер темдектелер, жаңы жаан задачалар тургузылар.

1985 жылда 17—18 декабрьда Москвада бой-бойына экономический болужатан Советтин — СЭВ-тин очередной эмес 41-чи сессиязы иштеген. СЭВ-тин члендери государстволордын башкаруларынын башчылары турушкан бу сессия социализмнин нажылык ороондоры 2000-чы жылга жетире наукада ла техникада ичкери өзөтөн Комплексный программа жөптөди.

Тургузылган элбек задачалар карындаштык государство-лор наукада ла техникада өмөлөжөтөнин чек жагырта төзөйлө, чындыын жарандыраында жаңы жаан алтам эдерин керексип туру.

Карындаштык ороондор жөптөжип алган экономический ле научно-технический политика башкарынын, кыска өйдин туркунына наукада ла техникада жаан жедимдерге жедип алар аргалу. Ол жедимдер социализмнин ороондорынын производительный ийделерин тыгыдар, албаты-калыктын жадын-жүрүминин материальный аргаларын өскүрер арга берер. Нажылыктын коруланар ийдезин тыгыдала, империалисттердин каршулу кылыктарынын жеткер жок болорын жеткилдеер.

СЭВ-тин сессиязы жарадып жөптөгөн Комплексный программада жап-жаңы средстволор эдеринде ле технологиялар жазаарында өмөлөжөри темдектелди. Ол амадуларла СЭВ-тин члендери ороондордын ажарузы научно-технический ичкери өзүмнин эң жаан учурлу беш ууламжыга — албатынын хозяйствозында электроника тузаланарына; нургулай автоматизация эдерине; атомный энергетиканы өскүрип тыгыдарына; жаңы материалдар эдери, олорды эдер технология жазаайла тузаланарына; биотехнологияны өскүрерине ууланды-

рары. Бу ууламжылар СЭВ-тин члендери ороондор бирлик научно-технический политикада бүдүрүп баратан баштапкы учурлу задачалар болуп жат.

Электрониканы алгачын, мында бир секундтын туркунына он миллиардтан ажыра тоо чотойтон жаңы система эдилер. Нургулай автоматизация эдерге производство автоматизировать эдилген ээлгир линиялар, проекттер тургузатан, ишти башкаратан автоматтар жазалар, промышленный роботтор эдилер. Анайда иштин арбыны бийиктеер ле продукциянын чыңдыйы жаранар. Атомный энергетиканы түргөн өскүргөн шылтуунда социализмнин најылык ороондорунда көп нефть ле таш көмүр чеберлелер. СЭВ-тин члендери ороондор анайда ок жаңы материалдар — композиционный, керамический, полимерный материалдар эдеринде тыңыда өмөлөжөри пландалган. 2000-чы жылга жетире өйдө керамикадан жазаган моторлор, газовый турбиналар, компрессорлор эдери пландалган.

Биотехнологияда тыңыда өмөлөжөри гендерде ле клеткада инженерный иштердин эм-сүмезиле искусственный белокты, тындулардын өзүмине жөмөлтө эдер веществолорды ла жаңы эмдерди промышленностью көптөдө эдип чыгарарына ууланган. Бу программа аайынча бүдүретен иштердин амадузы — аш-курсакты көптөдөри, электроэнергияны көптөдө иштеп алар жаңы аргалар, тартаза атомды жарган энергияны тузаланары ла таштанчы жок технологияла иштеерине көчөри, медицинанын ла ар-бүткенди көрыырынын жаан учурлу задачаларын бүдүрери.

СЭВ-тин члендери ороондор научно-технический ичкери өзүминин төс ууламжыларында жакшынак једимдерге једип алгандар. Эмди турган задача — једип алган једимдерге јөмөнип, наукада ла техникада жаан жаңыртулар эдери, оморды албаты-хозяйствонун бастыра бөлүктеринде элбеде тузаланары. Анайда бис 2000-чы жылга жетире иштин арбынын эки катап көптөдөрис, бир единица продукция эдип чыгарарында энергияны ла сырьены чыгымдаарын кезем астадар арга берер.

Капитализмнин ороондорунда бийик арбынду иштеер жаңы техника ла технология тузаланганыла кожо ишкүчиле јаткан калыкты базынары, омордын күчин јиири тыгып јат. Науканын ла техниканын өзүминде жаңы једимдерди производодо тузаланарда капиталистический госуларстволордо миллиондор тоолу улус иш жок артала, курсагына јединбей шыралап јүргилейт. Омордо келер јүрүм жок.

Социализмнинг ороондорында науканын ла техниканын өзүми улуска ырыс экелет, жадын-жүрүмнинин материальный аргаларын жарандырат, культуразынын кемин бийиктедет. СЭВ-тинг члендери ороондор науканы ла техниканы жаңыртып өскүретен төс ууламжыларда өмөлөжип, кожо эдип турган иштердин социальный амадуларын тыгыдып, улустын жадын-жүрүмнинин материальный ла культурный кемин бийиктедерине, чыңдыйын жарандыраарына, ол тоодо ишкүчиле жаткандардын иштенер ле амыранар аргаларын ончо жанынан жеткилдеерине, культуранын, үредүнин, су-кадыкты корыырынын кемин бийиктедерине, албаты-калык тузаланар товарларды көптөдө эдип чыгарарына аңылу аяру эдип жадылар.

Социализмнинг најылык ороондоры науканы ла техниканы өскүрерин түргендедеринде өмөлөжип тургандары олордын социально-технический өзүмининг кеми тендежерин жеткилдеп жат. СЭВ-тинг Европадагы члендери ороондор Вьетнамга, Кубага ла Монголияга научно-технический болужып турган кеми бийиктеп туру.

Комплексный программанын телекейлик учурын темдектеер керек. Программа бастыра кижиликтинг ичкери өзүмине, бастыра государстволор бой-бойыла өмөлөжөрин теренжидерине жөмөлтө эдер. Программада колониализмнен жуукта жаңы жайымданала, өзүп баштап жаткан жиит государстволорго хозяйствозын өскүрерине, экономикада империалисттерден камаан жок болуп аларына научный ла технический болужары темдектелген. Бу — социализмнинг најылык ороондорынын интернациональный молжузы болуп жат.

Телекейде ороондор научно-технический өмөлөжип турганында социалистический государстволор мынан ары там тыгыда туружатаны пландалды. Олор наукада ла техникада, технологияда жаңы ченемел ле эп-сүме алынарына США баштаган империалистический государстволор жүзүн-жүүр буудактар эдип тургандарына удурлаштыра күүн-кайрал жоктон тартыжары керектү деп айдып турулар. Социализмнинг најылык ороондоры телекейде ороондор ортодо экономикада, наукада ла техникада колбуларды кажы ла албатыга тузалу болгодый эдип жаңырта төзөйлө, элбедип ле тыгыдып барары учун тартыжып жадылар.

СЭВ-тинг члендери ороондор бойларынын күнүн сайын эдип турган керектериле, амыр-энчү баштанкайыла телекейде экономический ле научно-технический өмөлөжөрин жаңыс ла амыр-энчү амадуларга учурлап тургандары комплексный программадан жарт көрүнөт. СЭВ-тинг члендери ороондор

2000-чы жылга жетире өмөлөжөтөн Комплексный программа шак ла бу амадуны социалистический наҗылыктын ороондорынын ижинин төс задачазы эдип тургусты. Социалистический госуларстволор жуу-јепселдерди көптөдөринде эмес, улустын јадын-јүрүмин ырысту эдетен продукцияны көптөдө эдип чыгарала, олардын чындыйын јарандыраарында өмөлө-жип јадылар.

КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы М. С. Горбачев 1985 жылда 17 декабрьда СЭВ-тин төртөн биринчи сессияда турушкан наҗылык госуларстволордын башкаруларынын башчыларыла, карындаштык партиялардын Төс Комитеттеринин качыларыла туштажарда СЭВ-тин члендери ороондор 2000-чы жылга жетире научно-технический ичкери өзөтөн Комплексный программаны белетеери јанынан өмөлөжип, сүреен јаан иш бүдүргенин темдектеген.

СЭВ-тин члендери ороондор белетеген јаан учурлу документле јангыс ла телекейдин эл-јоны эмес, је анайда ок Күнбадышта акча-јөөжө лө промышленность башкарып турган улус теренжиде таныжып турулар. Олардын ортодо керсү сагыштулары Комплексный программа социализмнин ороондорыла элбеде садыжар ла өмөлөжөр арга берип јат деп шүүп турулар.

Совет Союзты алгажың, бистинг ороон наукада, техникада ла технологияда јангы једимдерди амыр-энчүнин јилбилерине, бастыра албатылардын ырысту јүрүмине тузаланары учун тартышкан да, мынан да ары турумкай тартыжар.

СЭВ-тин Комплексный программазы јүрүмде бүдүп баштады. Социалистический ороондор научно-технический ичкери өзүмди түргендедер задачаларды бүдүргениле кожо, науканын, техниканын ла технологиянын једимдерин план аайынча тузаланарын көндүктирдилер.

Н. КУЛОВ

США-нын ЈУУЛАЖАР ДОКТРИНАЗЫНЫН ЈУУЧЫЛ- ТЕХНИЧЕСКИЙ УУЛАМЖЫЛАРЫ

(Экинчи куучын)

Рональд Рейган президентке тудулган кийинде беш жыл-дын туркунына болгон керектер США-да јуу-јепселдерди көптөдөр иш там элбегенин, Вашингтоннын администрация-зы бойынын политиказыла ядерный јуу башталар јеткерди там тыгытканын керелеп туру. Никсоннын, Фордтын ла Картердин башкарулары СССР-дин ле США-нын јуучыл-стратегический ийделеринин кеми тен болорына јөпсингендер. Рейганнын башкарузы Американын черүзин төзөөринде ле јепсееринде өткүрип турган политикада јуулажар ийдеинг кеми тен болгонын бузар амадулу. Мында озор Американын јуу-јепселдерди көптөдөр программаларына СССР каруу эдип, бойынын јуу-јепселдерин база көптөдип баштайла, анайда көп чыгым эдип, экономиказын уйадатсын деп күјү-ренип јадылар.

Рейганнын администрациязы ядерный јуу-јепселдерди көптөдип, стратегический јуу-јепселдердин јаны системаларын эдип турарда «кезик јерде» ле «узада» өдөр јуу керегинде шүүлтелерге болорзынбай, ядерный јуу башталгажын, США кыйалта јок јенип чыгала, бойынын экономиказын түрген орныктырып алар политикала башкарынат.

Шак бу политикала башкарынып, озор 1983 јылда декабрь айда Американын орто учушту ракеталарын Күнбадыш Европада тургузып баштадылар. Бу ракеталар өскө ядерный јуу-јепселдерле кожо озордын шүүлтезиле озолондыра табару эделе, Совет Союзтын јуулажар ийдезин јоголтор учурлу. США-нын бу ла өскө дө каршулу кылыктары телекейде ай-алганы коомойтыткан, Европадагы ядерный јуу-јепселдерди ле стратегический јуу-јепселдерди астадары јанынан СССР ле США куучындажып турганын үскен. Американын табару эдер стратегический јуу-јепселдерине континенттер ортодо учар баллистический ракеталар, ядерный окту ракеталарла јепселген керептер ле стратегический авиация кирип јат. Озорго эмди Пентагон Европада тургузылган орто учушту ракеталарды ла космоско чыгаратан јуу-јепселдерди кожорго

туру. США-нын администрациязынын јердин үстин, талайды ла космосты јуулажарга белетейтен стратегический амадузы јүрүмде анайда бүдүп туру.

«Удурлажа тартыжар» јуучыл-технический ууламјы Пентагон јууга тыгыда белетенип турганын керелейт. Вашингтоннын администрациязынын јууга белетенер пландарын бүдүрерине сүреен көп акча-јөөжө берилип јат: 1984 — 1988 жылдарда 2 триллион долларга шыдар чыгымдалар. Ишкүчиле јаткан улусты мекелеерге болуп, јуу-јепселдерди көптөткөни, ороонго јеткер јок болорын јеткилдеер, көп улуска иш берер дежет, США-нын талайда јуулажар флотынын министри Дж. Леман јуу-јепселдер эдерине чыгымдаган кажы ла миллиард доллар акча 40 мун кижиге иш берер деп айдат. США-да иш јок улустын тоозы сегис жарым миллионнон ашкан болордо, андый төгүнгө бүдөр улус көп табыларына озор иженип јадылар. США-да јуу-јепселдерди јуучыл-промышленный биригү көптөдип јат. Онын ээлерине јуу-јепселдерди көптөткөни сүреен көп астам-кирелте алар быжу арга. Озор јуу-јепселдер көптөдөрине миллиардтар доллар акча берип, ядерный јуу-чак башталар јеткерди тыгыдып јадылар.

Ядерный ла тегин јуу-јепселдерди јарандырар иште ас тоолу окторло көп немелерди оодор ло көп улусты өлтүрер јуу-јепселдер эдип аларына ајаруны тыгыдып јадылар. Анайда черүнинг ле јуулажар техниканын тоозын көптөтпөй, ийдезин чик ок тыгыдарга амадагылайт.

США-нын черүзинин эн тын ийдези — табару эдетен стратегический ийделер болуп артып јат. Тогузонынчы жылдардын учына јетире черүни тыгыдатаң јаан учурлу программалар: континенттер ортодо учатан жаңы баллистический ракеталарды, суу алдыла јүрер «Огайо» деп адалган атомный керептерде тургузатан баллистический ракеталарды эдери: стратегический бомбардировщик-самолетторды тыгыдары ла озорго ырада учар канатту ракеталар эдери; черүни башкарар системаны, связьты ла кайу өткүрерин јарандыраы. Бу иштер США-нын стратегический ийделерин Вашингтоннын стратегический политиказына келиштире јарандырып тыгыдар керек деп Рейган айдып туру. Бастыра бу программаларда темдектелген иштер бүдүп көндүгө берди.

Јерде тургузылатан стратегический ракеталарды јарандырып тыгыдарында 10 ядерный окту сүреен чике адар жаңы «МХ» стратегический ракеталарла 1986 жылда черүни јепсеери «Американын стратегиязынын жаан учурлу пландарынын би-

рүзи» деп США-нын жуучыл-политический башкартузы шүүп туру. 1989 жылдын декабрь айына жетире андый 100 ракета тургузары пландалды. Бу программаларды бүдүрерине бастыразы 21,5 млрд. доллар ачка чыгымдаары темдектелген. 90-чы жылдар башталып турза, жуучыл авиация «Миджит-мэн» баллистический ракеталарла жепселер.

Сүреен чике барып тийер (темдектелгенинен 120 метрге шыдар кыйыжар) бу ракеталар өштүнин тын корулалып турган жеринде объекти жоголгоруна тузаланылар.

Стратегический бомбардировщик-самолетторды жарандырып тыгыдары эки ууламжыла ууланар: бүгүн бир В-52 самолетты 2600 километрге жетире учатан канатту ракеталарла жепсеер; «Стелт» программа аайынча 90-чы жылдар башталарына жетире жаңы стратегический бомбардировщик эдер; 1985 жылдан ала ракеталарла жепселген түргөн учар жаңы В-1 стратегический бомбардировщикке жепсенип баштаар, ырада учуп барар жаңы канатту ракеталар эдер. Бастыра бу иштер өштүнин кейден коруланар системазынын зоназына кирбей, ыраактан ракеталар аткылайтан системалар жазаарына ууланган.

Талайда жуулажар флоттын стратегический ракеталарын жарандырып тыгыдар иште суу алдыла жүрер «Огайо» деп адалган атомный кемелер эдерине аяру тыгыыр. Ол керептердин кажызында ла 24 ракета болор. Тымык тенгисте «Огайо» деп атомный кемелерден баштапкы эскадра төзөлтгөн. Экинчизи Атлантический тенгисте Бангордогы турлуда турар.

«Посейдон» кемеге көрө, «Огайо» кеме тыгыда жепселген, онын ракеталары ырада учар аргалу болгоны. США-нын жеринин жанында талайларда кайып жүргилейт. США-нын ядерный жуу-жепселдерин орто учушту «Першинг-2» ракеталар ла жерде ле талайларда тургузылган канатту ракеталар тыгыдып жат.

Американын 108 «Першинг-2» ракеталарын 1985 жылдын учына жетире ФРГ-нин жерине тургузып салдылар. Эмди 1988 жылга жетире канатту 464 ракета тургузылар. 90-чы жылдардын ортозына жетире суу алдыла жүрер 170 атомный кемелерде ле суунын үстиле жүрер керептерде тургузылган «Томагава» ракеталар США-нын стратегический ийдезин там тыгыдар. США-нын канатту ракеталарын тарткан керептердин көп нургуны Совет Союзтын жерин аткылагадый жуугында — Түндүк Атлантикада, Средиземный талайда, Тымык тенгистин күнбадыжында, Индийский тенгистин түндүгинде, Аравий

талайда ла Персид булунда турар. Анайда США-нын ядерный окту ракеталарыла јепселген керептерден СССР-ди бастыра јанынан аткылаар аргалу.

США-нын стратегический ле орто учушту ракетно-ядерный јуу-јепселдеринин 90-чы јылдарга јетире јуучыл чын-дыйы јаранар, коруланар аргалары ла чикези тыгыыр.

США-нын черүлеринин штабтары СССР-ди јуулайтанын үч категорияга бөлигендер. Ядерный јуу-јепселле элден озо СССР-дин ядерный јуу-јепсел јетирер аргаларын — ракеталарды, самолетторды ла керептерди јоголтор. Ол баштапкы категория. Экинчизи — јуулажар чыдалын јоголторы. Ол — командовать эдетен ле башкаратан төс јерлерди, кейден коруланар системаны, јуу-јепселдер, јуулажар техника эдип турган заводторды јоголторы. Үчинчи категорияга промышленностьтын төс јерлери, јаан городтор кирди. Бастыра бу категориялар «Ораво», «Ромсо» ло «Дольта» деп адалган. Мында США бойынын ракетно-ядерный јуу-јепселдериле СССР-ге билбес јанынан согулта эделе, бастыра үч категорияга бөлінген объекттерди јангыс уула јоголтып салары темдектелген. Бүгүңги күнде США-нын стратегический ле ракетно-ядерный јуу-јепселдери СССР-дин јеринде озолоп согулта эдетен 40 мун объект темдектелген. Он беш јыл мынан-кайра США-нын коруланар министри Махнамара болордо, Совет Союзты јуулайтан оперативный планда ядерный окту ракеталарла элден озо јоголтотон 400 объект темдектелген болзо, эмди олардын тоозы 100 катап көптөди.

Эмди США-да «коруланары јанынан Рейганнын стратегический баштанкайы», чокымдап айтса «јылдыстар ортодо јуулажатан» программазы аайынча научный шинжү өткүрери ле ченемел-конструкторский иштер элбеде эдери башталды. Бу программада ракетно-ядерный ла өскө дө јангы јуу-јепселдерди космостын телкеминө чыгарала, онон јангыс ла Совет Союзты эмес, анайда ок бастыра телекейди коркыдып отураар аргалузын Американын газеттери бичигилейт.

США-нын администрациязы јерде ядерный јуу-јепселдерди токтоду јоктон көптөдип, космоско јуу-јепселдер чыгарарга турганы Совет Союзты јуулажар ийделе артыктайтан программаны јүрүмде бүдүрип турганы бололо, Бириктирген Штаттардын 90-чы јылдарга белетеп турган стратегиязынын текши идеологиязына кирип јат.

США-нын олјочыл политиказында текши тузаланар ийделерге — јердеги черүлерге ле талайчы пехотага, авиацияга ла талайдагы флотко јаан учур берилет. Олор өштүнин је-

рин јуулап алатан задачаны бүдүрер учурлу. Бу черүлерди 90-чы жылдардын учына јетире тыгыдатан программа тургузылган. Анда јуулажарга керектү јаңы техникала јепсеери, ийдезин тыгыдала, кыска ла узак ойгө алдынан бойы, анайда ок јуучыл-политический биригүлер аайынча союзниктеринин черүлери ле кожо өмөлөжип јуулажарына белетеери темдектелген.

Анайдарда, США 90-чы жылдарга белетеп турган јуучыл-технический стратегиязы Совет Союзты јуулажар ийделе акалаарына ла телекейди бийлейтен тыш јанындагы политиказын јүрүмде өткүрерине ууланган. Андый стратегия США јүзүн-башка јуу-согуштар баштаар јеткерди тыгыдат.

Ого көрө Совет Союзтын јуу керегинде теориязы КПСС-тин амыр-энчүге күүнзеген политиказы аайынча тургузылган. Шак бу политика бистин јуучыл доктринага коруланар ууламјы берип јат. Ол СССР-дин ле социалистический најылыктын өскө дө ороондорынын коруланарын ла јеткер јок болорын јеткилдеер учурлу.

Ф. МАРАЧЕВ,
КПСС-тин обкомынын лекторы

БАЖАЛЫКТАР

КПСС-тин Төс Комитединде, СССР-дин Министрлеринин Совединде, ВЦСПС-те, ВЛКСМ-нин Төс Комитединде	3
КПСС-тин XXVII съездине уткый јаан учурлу задачалар	5
Јаңы једимдерге	10
Мал өскүрерине ајаруны тыңыдар	13
Сүтти көптөдөри учун	16
Мынан ары — јаңы јаан иш	18
Тузалу эп-сүме	20
Колхозчылардын молјулары	21
Амыр-энчүнин Совет программазы	24
Најылык ороондор өмөлөжөт	29
США-нын јуулажар доктриназынын јуучыл-технический ууламјылары	35

СОДЕРЖАНИЕ

В Центральном Комитете КПСС, Совете Министров СССР, ВЦСПС, ЦК ВЛКСМ	3
Важнейшие задачи навстречу XXVII съезду КПСС	5
К новым достижениям	10
Рост продуктивности скота	13
За высокие надои молока	16
Дальнейший рост эффективности труда	18
О новых методах хозяйствования	20
Обязательства колхозников	21
Программа мира Советского Союза	24
В странах социализма	29
Военная доктрина США	35

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано в печать 27.02.86. АН 13047. Формат 60×84/16.
Усл. п. л. 2,32. Уч.-изд. л. 1,8. Тираж 500 экз. Заказ 766.
Цена 4 коп.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства, 659700. г. Горно-Алтайск, ул. Горно-Алтайская, 36.
Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистический, 27.

057

4 акча